

Akureyri 6. mars 2015

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

Stjórn Eyþings hefur fengið til umsagnar frá umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis **frumvarp til laga um fólksflutninga á landi í atvinnuskyni, 504. mál.**

Hér er á ferðinni mjög mikilvægt frumvarp fyrir landshlutasamtök sveitarfélaga og þar með sveitarfélög innan þess. Brýnt er í ljósi fenginnar reynslu að draga eins skýra línu og mögulegt er milli hlutverks almenningssamgangna annars vegar og fólksflutninga í atvinnuskyni hins vegar. Stjórn Eyþings tekur undir með Sambandi ísl. sveitarfélaga og leggur til að heiti frumvarpsins verði breytt þannig að það verði: **Frumvarp til laga um almenningssamgöngur og fólksflutninga á landi í atvinnuskyni.**

Athygli hefur vakið sá mikli árangur sem náðst hefur eftir að ábyrgð á framkvæmd almenningssamgangna var færð til landshlutasamtakanna með samningum við Vegagerðina. Mynduð hafa verið heildstæð kerfi innan og milli landshluta sem rekið er árið um kring. Verkefnið hefur styrkt innviði og bætt búsetuskilyrði. Aðkallandi er að laga- og rekstrarumhverfi almenningssamgangna verði skýrt og m.a. þarf einkaréttur að vera tryggur til að hægt sé að þjónusta heildstætt kerfi almenningssamgangna innan og milli landshluta.

Vissulega hefur rekstur verkefnisins reynst landshlutasamtökunum miserfiður eins og vænta mátti þegar horft er til ólíkra aðstæðna s.s. íbúafjölda, og þar með farþega fjölda, vegalengda, hringleiða og akstursleggja, auk þess sem einkaleyfið hefur ekki haldið. Því er ekki að leyna að þessar ólíku aðstæður, sem ekki hefur verið tekið tillit til, hafa reynst Eyþingi mjög erfiðar og mikill halli verið á verkefninu. Þrátt fyrir ítrustu hagræðingu hefur reynst ógerlegt að gera reksturinn sjálfbæran. Áfram verður því ekki haldið nema bætt verði úr, enda má ljóst vera að rangt var gefið í upphafi. Meðal úrbóta er að tryggja einkaréttinn og lagaumgjörðina með því frumvarpi sem hér liggur fyrir. Meðal annarra úrbóta er endurgreiðsla olíugjalds og breytt skipting svokallaðs þróunarstyrks. Vakin er athygli á því að í samningum landshlutasamtakanna við akstursaðila var gert ráð fyrir endurgreiðslu hluta olíugjalds en sú endurgreiðsla hefur nú verið felld niður.

Varðandi **2. grein** ítrekar stjórn Eyþings nauðsyn þess að gera skýran greinarmun á almenningssamgöngum og farþegaflutningum í atvinnuskyni. Til þess þarf að breyta greininni og gerð tillaga um eftirfarandi: Lög þessi gilda um almenningssamgöngur innan og milli landshluta og farþegaflutninga á landi í atvinnuskyni, þ.m.t. réttindi farþega og réttindi og skyldur þeirra sem sinna flutningunum.

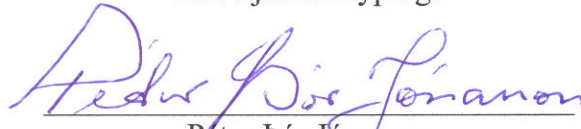
Stjórn Eyþings leggur ríka áherslu á að einkarétti skv. **14. grein** sé ætlað að tryggja almenningssamgöngur á tilteknu landsvæði eða leiðakerfi en ekki á einstökum leiðum. Líta ber á almenningssamgöngur sem heildstætt kerfi. Stjórn Eyþings hafnar því að hægt verði að fella einkarétt á ákveðinni leið úr gildi ef vænta má að sú leið innan leiðakerfisins skili rekstrarafgangi. **Líta verður á leiðakerfið sem eina heild** enda er hagnaður af einni leið notaður til að tryggja þjónustu á leiðum kerfisins sem ekki standa undir sér og sem í mörgum tilvikum þurfa mikla meðgjöf.

Vakin er athygli á því að tekjustreymi er að öllu jöfnu mjög ójafnt yfir árið og tekjur mestar yfir sumarmánuðina þegar fleiri farþegar greiða full fargjöld, þ.e. án afsláttar. Almenningsamgöngur eru reknar allt árið og því ótækt að aðrir akstursaðilar geti komið inn á umræddar leiðir og fleytt rjómann ofan af yfir besta rekstrartímann. Þessar tekjur þarf til að hægt sé að sinna heilsárs þjónustu. Í þessu samhengi má benda á að mjög reynir á skilgreiningar hugtakanna ferðamannastaður og þjónustustaður (sjá 3. grein frumvarpsins). Stjórn Eyþings beinir því til nefndarinnar að skoða vel skilgreiningu þessara hugtaka fyrir staði eins og Húsavík og Siglufjörð en almenningssamgöngur eru þýðingarmiklar fyrir þessa staði allt árið.

Varðandi ákvæði um standandi farþega í **34. grein** er rétt að hafa í huga að það gerist aðeins í undantekningatilvikum að farþegar þurfi að standa í landsbyggðarvögnum. Slíkt getur þó gerst í sérstökum tilvikum að inn komi stórir hópar og ekki sé sæti fyrir alla. Aðeins er þá um tvennt að velja, þ.e. að skilja hluta hópsins eftir eða kalla út aukavagn en öllum má ljóst vera að hvoru tveggja er illgerlegt. Í þessu samhengi er nefndin hvött til að kynna sér erlendar rannsóknir en m.a. liggur fyrir sænsk rannsókn á öryggi farþega annars vegar í einkabíl og hins vegar í almenningssvagni.

Að teknu tilliti til ofangreindra athugasemda leggur stjórn Eyþings áherslu á að frumvarpið nái fram að ganga á yfirstandandi þingi.

F.h. stjórnar Eyþings

Pétur Þór Jónasson
framkvæmdastjóri